

Jakimowicz Roman

Data urodzenia: 1889

Archeolog, dyrektor Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie, prof. UMHK, członek zwyczajny TNT w l. 1947-1950

Urodził się w Jurewie Polskim w guberni włodzimierskiej, w rodzinie inteligenckiej Jana, lekarza, i Marii z domu Zalcman, nauczycielki muzyki. Uczył się w rosyjskim gimnazjum rządowym w Piotrkowie Trybunalskim, z którego w 1905 r. został usunięty za udział w strajku szkolnym. Naukę kontynuował w polskim gimnazjum w Piotrkowie. W 1906 r. został zatrzymany przez żandarmerię carską podczas transportu bibuły PPS; po kilku miesiącach aresztu zwolniono go w marcu 1907 r. Maturę zdał eksternistycznie w 1909 r. w Symferopolu na Krymie. W l. 1909-1914 studiował na Uniwersytetach we Lwowie, Krakowie i w Pradze. W Pradze pracował jako asystent-wolontariusz w dziale przedhistorycznym, zdobywając pierwsze doświadczenia terenowe i muzealne. W 1919 r. na UJ obronił doktorat na podstawie rozprawy „O kulturze i ludzie cmentarzysk rzędowych w Polsce” napisanej pod opieką prof. Juliana Talko-Hryniewiczza. W 1934 r., w oparciu o dorobek naukowy uzyskał *veniam legendi* z prehistorii na Uniwersytecie Poznańskim i wykładał tam jako docent. W l. 1915-1918 pracował jako asystent w dziale archeologicznym Instytutu Nauk Antropologicznych Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, prowadząc badania terenowe i opracowując materiały antropologiczne. Jednocześnie, od 1916 r., pełnił funkcję kustosza w Muzeum Krajoznawczym w Warszawie, a w 1919 r. został kustoszem Działu Wykopalisk w Muzeum Przemysłu i Rolnictwa. W 1920 r. objął stanowisko Państwowego Konserwatora Zabytków Przedhistorycznych okręgu północno-warszawskiego

oraz został członkiem Prezydium Państwowego Głównego Konserwatorów Zabytków Przedhistorycznych. Po reorganizacji Głównego w 1924 r. rozpoczął – z ramienia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego – organizację Państwowego Muzeum Archeologicznego (PMA) – centralnej instytucji naukowo-badawczej i muzealnej w kraju. 1 kwietnia 1929 r. został jego dyrektorem i kierował nim do początku 1940 r., kiedy został usunięty przez władze okupacyjne. Jako konserwator i muzealnik prowadził liczne badania ratownicze, inwentaryzował zbiory archeologiczne, opiniował projekty ustaw o ochronie zabytków oraz organizował wystawy. Zajmował się także numizmatyką oraz badaniami nad skarbami i pochodzeniem srebrnych ozdób. Aktywnie uczestniczył w zjazdach i kongresach prehistoryków, historyków, numizmatyków i muzealników. W I. 30. XX w. współpracował z Komisją Archeologiczną Instytutu Bałtyckiego w Toruniu, dla której w 1936 r. opracował nowoczesny program badań – później kontynuowany w Zakładzie Prehistorii UMK. Okres okupacji spędził w majątku żony w Woli Korytnickiej na Podlasiu. W czerwcu 1946 r. objął stanowisko profesora nadzwyczajnego na Wydziale Humanistycznym UMK, gdzie od podstaw zorganizował Zakład Prehistorii i wytyczył jego główne kierunki badawcze. Prowadził zajęcia dla studentów prehistorii, historii i historii sztuki, a także liczne badania terenowe, m.in. w ramach projektu „Atlas grodzisk pomorskich”. W l. 1948-1950 uczestniczył w ogólnopolskich badaniach milenijnych. Zmarł nagle w Toruniu. Pochowany na cmentarzu św. Jerzego przy ul. Gałczyńskiego w Toruniu.

Literatura:

1. Kostrzewski J., *Śp. prof. dr Roman Jakimowicz (1889-1951) [wspomnienie]*, Przegląd Zachodni”, 1951, nr 3-4, s. 685-690.
2. Przewoźna-Armon K., *Życie poświęcone ochronie zabytków archeologicznych i studiom nad wczesnym średniowieczem. Roman Jakimowicz (1889-1951)*, Slavia Antiqua, 1991/92, t. 33, s. 187-218.
3. Przewoźna-Armon K., *Jakimowicz Roman (1889-1951), archeolog, dyrektor Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie, kierownik Głównego Konserwatorów Zabytków Przedhistorycznych, prof. UMK*, w: Toruński słownik biograficzny, red. K. Mikulski, t. 5, Toruń 2007, s. 58-62.

Anna Supruniuk